

правозастосовним органам, який і буде щорічно друкувати статистичні збірники про стан злочинності у країні. При цьому вважаємо, що Державній службі статистики України необхідно щорічно проводити загальнодержавне вибіркове долідження рівня латентної злочинності, що дасть змогу встановити реальний стан злочинності в Україні, як це проводиться у більшості країн світу систематично. Введення такого обліку надасть можливість розробляти більш дієві заходи протидії злочинності.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Довідка про динаміку та структуру кримінальних правопорушень в Україні упродовж січня-грудня 2016 року. ГП України, Київ, 2017. – 38 с.
2. Здравомыслов А. Г. Германия – Россия: Точка зрения немецкого социолога // Социологические исследования. 2001. № 4. – с. 123 – 128.
3. Положення про порядок ведення Єдиного реєстру досудових розслідувань: Наказ Генерального прокурора України від 6 квіт. 2016 р. № 139. – [Електронний ресурс] – Режим

доступу: http://www.gp.gov.ua/ua/pd.html?_m=publications&t=rec&id= – Заголовок з екрана.

4. Інструкції з організації обліку та руху кримінальних проваджень в органах досудового розслідування Національної поліції України: Наказ Міністра внутрішніх справ України від 14.04.2016 № 296 – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/RE29014.html – Заголовок з екрана.

5. Про організацію діяльності органів прокуратури з питань ведення Єдиного реєстру досудових розслідувань, статистики та її аналізу: Наказ Генеральної прокуратури від 16 жовтня 2015 р. № 275 зі змінами, внесеними наказом Генеральної прокуратури України від 07.09.2016 №319 [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.gp.gov.ua/ua/pd.html?_m=publications&t=rec&id= – Заголовок з екрана.

6. Зеленецький В.С. Возбуждение уголовного дела / В.С. Зеленецький. – Харьков: КримАрт, 1998. – 340 с.

7. Петер Г. Прокуратура та правоохоронні органи України в період злочинного режиму Януковича, і її перетворення сьогодні – [Електронний ресурс] – Режим доступу: – <http://www.3republic.org.ua/ua/ideas/13397> – Заголовок з екрана.

8. Даньшин И.Н., Онищук З.М., Христин И.А. Об организации централизованной правовой статистики // Проблемы социалистической законности: респ. межвед. науч. сб./ отв. ред. В.Я. Таций. – Вып. 5 – X.: Виш. школа, 1980. – С. 77 – 82.

9. Христин І.О. Проблеми вдосконалення обліку злочинів // Вісник Харківського нац. ун-ту ім. В.Н.Каразіна. – «Громадянське суспільство». – 2006. – № 735. – с. 69 – 73.

УДК 343

ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ МИТНИХ ОРГАНІВ ПО БОРОТБІ ІЗ ВВЕЗЕННЯМ КОНТРАФАКТНОЇ ПРОДУКЦІЇ

Ченшова Н.В., к. ю. н.,

доцент кафедри цивільного та трудового права

Криворізький економічний інститут

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

Величко Д.М., к. ю. н.,

доцент кафедри цивільного та трудового права

Криворізький економічний інститут

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

Наукова стаття містить дослідження митного режиму та організаційних заходів органів митного контролю в Україні, відповідно до міжнародних стандартів Європейського Союзу. Надано пропозиції щодо вдосконалення контролю обігу контрафактної продукції, виведення відповідних ринків із тіньового режиму для наповнення державного бюджету та зменшення збитків суб'єктів господарювання, захисту права інтелектуальної власності.

Ключові слова: контрафактна продукція, право інтелектуальної власності (ПІВ), митні органи, митний режим ЄС, контрабанда, правовласник, декларант.

Научная статья содержит исследование таможенного режима и организационных мероприятий органов таможенного контроля в Украине, в соответствии с международными стандартами Европейского Союза. Разработаны предложения по совершенствованию контроля оборота контрафактной продукции, вывода соответствующих рынков из теневого режима для наполнения государственного бюджета и уменьшения убытков субъектов хозяйствования, защиты прав интеллектуальной собственности.

Ключевые слова: контрафактная продукция, право интеллектуальной собственности (ПИС), таможенные органы, таможенный режим ЕС, контрабанда, правообладатель, декларант.

Chenshova N.V., Velichko D.M. ORGANIZATION OF WORK OF CUSTOMS AUTHORITIES TO COMBAT IMPORTATION OF COUNTERFEIT PRODUCTS

The research of customs treatment and managerial procedures of customs supervision bodies of Ukraine according to international standards of the European Union are studied in the article. Proposals on improvement of infringing goods turnover control, withdrawal of certain markets from the shadow economy to fill national budget and reduce losses of economic subjects, protect intellectual property rights are worked out.

Key words: counterfeiting, intellectual property rights (IPR), customs authorities, EU customs regulations, smuggling, holder, declarant.

Постановка проблеми. Стрімкий розвиток новітніх технологій відтворення та розповсюдження інформації, зокрема з використанням мережі Інтернет, супроводжується зростанням кількості порушень авторських та суміжних прав. Чільне місце серед них посідають виготовлення та розповсюдження контрафактних примірників творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм тощо. У доповіді Міжнародної торговельної палати під назвою «Оцінка глобальних економічних та соціальних наслідків контрафакції та піратства» (Лютий, 2011 р.) загальна світова економічна цінність контрафактної та піратської продукції оцінюється у 650 білліонів американських доларів щороку. За прогнозом, ця проблема посилиться з розвитком інтернету. За даними Державної служби інтелектуальної власності України, протягом 2012 р. було вилучено понад 380 000 примірників контрафактної продукції на загальну суму більше 6 млн грн. Окрім заподіяння істотних збитків окремим правласникам, контрафактна діяльність тягне за собою низку негативних наслідків для держави загалом, зокрема, скорочення кількості робочих місць, погіршення інвестиційного клімату, гальмування процесу інноваційного розвитку. Все це зумовлює актуальність і своєчасність дослідження проблем захисту авторських та суміжних прав із метою вдосконалення наявних і винайдення нових засобів протидії правопорушенням у цій сфері та їх законодавчого закріплення.

Ступінь розробленості проблеми. Чимало аспектів обігу контрафактних товарів та боротьби з контрафактною діяльністю порушувалися в наукових працях вітчизняних правників: Г. Авдєєвої, А. Гальченко, К. Гурьянова, О. Дворянкіна, С. Панова, О. Чумаченка та ін. Водночас не вирішено залишається низка питань теоретичного та практичного характеру, зокрема співвідношення понять «контрафактні товари» та «фальсифіковані товари». З українських науковців проблемні питання пов'язані з практикою застосування термінів «фальсифікат-контрафакт», розглядалися Є. Компанієць. Крім того, питання співвідношення понять «контрафакція» та «фальсифікація», а також контрафактної і фальсифікованої продукції порушувалося російськими вченими С. Пановим та Л. Чапкевич. Аналіз зазначених публікацій дає підстави говорити про відсутність єдиного підходу до вирішення зазначеного питання та потреби його подальшого вивчення.

Мета та завдання. Визначення шляхів боротьби із ввезенням контрафактної продукції, організація роботи митних органів із забезпечення захисту права інтелектуальної власності.

З огляду на мету були поставлені та вирішувалися такі завдання: проаналізувати положення чинного законодавства стосовно контрафактних товарів; визначити основні засади запобігання порушення прав інтелектуальної власності в аспекті митного контролю за ввезенням контрафактних товарів; визначити актуальні проблеми митного контролю та наглядати за об'єктами інтелектуальної власності.

Виклад основного матеріалу. Митний контроль за переміщенням товарів, що містять об'єкти права інтелектуальної власності, є першим реальним бар'єром для імпортованої контрафактної продукції. Важливо забезпечити належне методичне супроводження зазначеного контролю, з огляду на те, що відповідні зміни до Митного кодексу внесені тільки два роки тому.

Отже, контрафакція (від франц. "Contrefaction" – підроблення) – це незаконне використання окремими фізичними та юридичними особами відомих на ринку торгових марок заради отримання доходів від виробництва і реалізації товарів, схожих із товарами відомих фірм-виробників із метою недобросовісної конкуренції та введення в оману покупця.

В основі контрафакту – порушення інтелектуальних прав. Контрафакт – це новий продукт, створений на основі наявного оригіналу.

Підробки частіше вражають ринки повсякденних, масових товарів, де легко загубитися серед достатку продуктів і багатьох компаній. Підробляють той продукт, який вже завоював ринок та має високу лояльність споживачів. Найвідоміші бренди являють собою найбільшу спокусу для контрафактного дублювання.

Індикаторами контрафакту є якість і місце реалізації. Каналами збуту контрафактної продукції є відкриті ринки, інтернет-магазини, вулична торгівля з рук, маленькі магазинчики, кіоски, ярмарки, аптеки і магазини, які входять до складу мереж і працюють у віддалених районах.

Для суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності переміщення товарів, що містять об'єкти інтелектуальної власності, має певні ускладнення порівняно з загальноприйнятими процедурами. Митні органи все більше уваги приділяють законності ввезення-вивезення таких товарів. Із метою реалізації конституційних норм, ефективності боротьби з порушеннями у сфері інтелектуальної власності, наданням зацікавленим особам можливостей для застосування заходів із недопущення порушення прав на об'єкти інтелектуальної власності Митний кодекс України [1] передбачає положення про застосування митними органами до осіб, які здійснюють переміщення об'єктів права інтелектуальної власності, заходів, пов'язаних із припиненням випуску товарів.

Ратифікація Україною міжнародних нормативно-правових актів із приводу захисту прав власності, а особливо специфічних авторських прав, обігу нелегальної, контрабандної чи піратської продукції як на кордоні, так і в середині країни, була логічним кроком у процесі глобалізації. На жаль, на сьогодні така продукція перебуває у вільному обміні, а самі електронні ресурси неможливо вилучити з глобальної мережі. Єдиним можливим регулюванням такого питання є затримка неліцензованої чи невідповідної стандартам продукції на державному кордоні. Знищення таких носіїв інформації та притягнення до відповідальності є одним із перших кроків, який може зробити держава Україна на шляху до європейської спільноти.

Відповідно до положень Митного кодексу ЄС 2008 р. [5] (Модернізованого Митного кодексу), об'єктами митного контролю під час ввезення або вивезення з митної території ЄС є товари, які порушують права інтелектуальної власності. Протягом 2009–2013 рр. діяльність митних органів ЄС щодо захисту прав інтелектуальної власності здійснювалася відповідно до Митного плану дій з боротьби з порушеннями прав інтелектуальної власності, прийнятого рішенням Ради ЄС від 16 березня 2009 р. Значна частина положень Митного плану дій з боротьби з порушеннями прав інтелектуальної власності протягом 2009–2013 рр. залишаються актуальними та відображені в Митному плані дій з боротьби з порушеннями прав інтелектуальної власності на 2013–2017 рр., прийнятому рішенням Ради ЄС у березні 2013 р. [4].

Відповідно до Положення № 608/2013, у разі виявлення митними органами фактів, які свідчать про можливу приналежність товарів до контрафактної продукції, чи виявлення товарів, що підозрюються в порушенні права інтелектуальної власності (далі – ПІВ), випуск таких товарів має бути призупинений або товари мають бути затримані. Передбачений різний порядок дій, які проводяться митними органами в разі виявлення товарів, що підозрюються в порушенні ПІВ. Все залежить від того, чи подана правовласником або іншою зацікавленою особою заявка щодо захисту ПІВ.

У разі, якщо митний орган виявляє товари, що підозрюються у порушенні ПІВ, щодо яких подана та прийнята до виконання заявка на захист, він приймає рішення про призупинення випуску або затримання підозрюваних товарів і повідомляє про це декларанта (власника товарів) протягом 1 робочого дня з дня призупинення випуску товарів та правовласника (особу, ПІВ якої підлягають захисту) у той самий день або невдовзі після повідомлення декларанта. Водночас декларанту (власнику товарів) протягом 10 робочих днів (3 робочих днів у разі затримання швидкопсувних товарів) із дня повідомлення про призупинення випуску товарів надається право здійснити одну з таких дій [8]:

1) письмово повідомити митний орган про згоду на знищення (використання в некомерційних цілях) товарів, які порушують ПІВ;

2) не повідомити митний орган у письмовій формі про свою позицію, що вважається та прирівнюється до згоди декларанта (власника товару) з позицією митного органу;

3) письмово повідомити митний орган про незгоду з тим, що затримані товари порушують ПІВ, та незгоду на знищення товарів.

Правовласнику (особі, ПІВ якої підлягають захисту) також надається право на здійснення протягом 10 робочих днів (3 робочих днів у разі затримання швидкопсувних товарів) із дня повідомлення про призупинення випуску товарів однієї з таких дій:

1) письмово повідомити митний орган про своє переконання (запевнення) в порушенні ПІВ та надати згоду (запевнення) на знищення (використання в некомерційних цілях) затриманих товарів;

2) не надати в письмовій формі свої переконання (запевнення) в порушенні ПІВ та згоду (запевнення) на знищення (використання в некомерційних цілях) затриманих товарів.

Залежно від дій, які вчиняються декларантом (власником товарів) та правовласником протягом 10 робочих днів (3 робочих днів у разі затримання швидкопсувних товарів) із дня повідомлення про призупинення випуску товарів, митний орган приймає такі рішення:

1) рішення про знищення затриманих товарів, їх переробку чи використання в некомерційних цілях, якщо правовласник надає митному органу письмове запевнення в порушенні ПІВ та згоду на знищення затриманих товарів, а декларант (власник товарів) надає письмову згоду на знищення товарів або не повідомляє в письмовій формі про свою позицію (в такому разі митний орган має право вважати, що декларант погоджується на знищення товарів або використання їх у некомерційних цілях);

2) рішення про відміну затримання товарів та їх випуск у вільний обіг або в інший заявлений декларантом митний режим, якщо правовласник не надає письмові підтвердження про порушення ПІВ та згоду на знищення товарів;

3) рішення про негайне повідомлення правовласника щодо ініціювання процедури визначення факту порушення ПІВ, якщо декларант (власник товарів) у письмовій формі виявляє незгоду з тим, що товари порушують ПІВ. У такому разі правовласник протягом 10 робочих днів (3 робочих днів у разі швидкопсувних товарів) із дня повідомлення про призупинення або затримання товарів повинен ініціювати процедуру визначення факту порушення ПІВ. За винятком випадків із швидкопсувними товарами, митний орган додатково може подовжити час, необхідний для ініціювання процедури визначення факту порушення ПІВ, максимум до 10 днів із моменту отримання обґрунтованого запиту правовласника.

У разі неотримання у встановлений термін письмового повідомлення від правовласника про ініціювання процедури визначення факту порушення ПІВ митний орган приймає рішення про завершення митних формальностей та випуск товарів у заявлений митний режим. У разі отримання письмового повідомлення від правовласника про ініціювання процедури визначення факту порушення ПІВ митний орган може звільнити затримані товари та випустити їх у заявлений митний режим за зверненням декларанта (власника товарів) за таких умов: декларант (власник товарів) забезпечує гарантії, що становлять суму, достатню для захисту інтересів правовласника; орган, уповноважений на визначення факту порушення ПІВ, не встановлює запобіжні заходи та завершені всі митні формальності [6, с. 61].

У разі, якщо митний орган виявляє товари, які підозрюються у порушенні прав інтелектуальної власності, щодо яких не подана заявка на захист, він вживає заходів для ідентифікації особи (ймовірного правовласника), ПІВ якої порушуються. Якщо прийнято рішення

про призупинення випуску товарів, які підозрюються у порушенні ПІВ, митний орган повідомляє правовласника про необхідність подати заявку щодо захисту ПІВ. За умов надання правовласником протягом 4 робочих днів із дня прийняття рішення про призупинення випуску товарів відповідної заявки та прийняття її до виконання, митний орган ЄС виконує дії, передбачені за наявності заявки щодо захисту ПІВ. У разі, якщо митний орган ЄС не зміг ідентифікувати особу (ймовірного правовласника) заради подачі нею заявки щодо захисту ПІВ протягом 1 робочого дня з моменту призупинення випуску товарів або якщо правовласником не подана заявка (винесено рішення про відмову у прийнятті заявки), після виконання всіх митних формальностей товари підлягають випуску в заявлений митний режим. У разі виявлення митними органами ЄС малих партій товарів, які підозрюються у порушенні прав інтелектуальної власності, передбачені окремі процедури.

Враховуючи відмінності, зокрема різні цілі використання контрафактних та піратських товарів, постає питання щодо їх окремого визначення в Митному кодексі України. Доцільність розмежування в українському законодавстві понять контрафактних товарів та піратських товарів із метою диверсифікації різновидів порушень і міри відповідальності також зазначала Н. Волкова [6, с. 59].

Висновки. Враховуючи досвід митних органів ЄС, напрямами удосконалення організації діяльності української митниці у сфері сприяння захисту прав інтелектуальної власності є:

1) розроблення детальних методичних рекомендацій та інструкцій;

2) організація навчальних, комунікативних та масово-роз'яснювальних заходів, зокрема, проведення періодичних семінарів за участю митників, представників спеціалізованих установ із питань захисту прав інтелектуальної власності, правовласників та інших зацікавлених суб'єктів господарської діяльності; розповсюдження в місцях, де знаходяться

зони митного контролю (насамперед, в аеропортах, на залізничних станціях) інформаційних матеріалів (плакатів, вивісок, листівок) із прав інтелектуальної власності, що підлягають захисту; розміщення інформаційних матеріалів щодо сприяння захисту прав інтелектуальної власності на веб-сайтах митниць;

3) міжнародне співробітництво у сфері обміну практичним досвідом та пріоритетними напрямами організації діяльності митниці щодо сприяння захисту прав інтелектуальної власності.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Митний кодекс України від 13.03.2012 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2012. – № 44–45, № 46–47, № 48. – Ст. 552.
2. Council Resolution on the EU Customs Action Plan to combat IPR infringements for the years 2013 to 2017 (2013/C 80/01) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://eurlex.europa.eu>.
3. How to identify fakes and other IPR infringing goods. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ec.europa.eu>.
4. Council Regulation (EC) No 1383/2003 of 22 July 2003 concerning customs action against goods suspected of infringing certain intellectual property rights and the measures to be taken against goods found to have infringed such rights [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:32003R1383>.
5. Regulation (Eu) № 608/2013 of the European Parliament and of the Council of 12 June 2013 concerning customs enforcement of intellectual property rights and repealing Council Regulation (EC) № 1383/2003 [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://ec.europa.eu/anti_fraud/documents/eu-revenue/r608_2013_en.pdf.
6. Волкова Н. Щодо сприяння з боку митних органів захисту прав інтелектуальної власності під час переміщення товарів через митний кордон / Н. Волкова // Вісник Академії митної служби України. Сер. Право. – 2009. – № 1(2). – С. 49–54.
7. Медвідь Ю. Організація діяльності митних органів ЄС у сфері захисту прав інтелектуальної власності / Ю. Медвідь // Вісник Хмельницького національного університету. – 2014. – № 5. – Т.1. – С. 159–164.
8. Позова Д. Про співвідношення понять «контрафактні товари» та «фальсифіковані товари» / Д. Позова // Актуальні проблеми держави і права. – 2012. – № 68. – С. 256–261.